

Mal je ta narod, toda zanimiv v mnogih ozirih. Najbolj pa vse zanima jezik, ki je vsem jezikoslovcem prava uganka. Marsikak Slovenec je morda menil, da bi se dal primerjati s slovenščino; a če je čital p. Louis-a Colome povesti in čul nekoliko stavkov tega čudovitega jezika, izginile so mu vse nade, da bi se našla sorodnost med tem jezikom in drugimi evropskimi jeziki. In vendar uči to J. Topolovšek v zgoraj omenjeni knjigi.

Na str. XXV navaja, kako delé učenjaki sredozemske narode v štiri debla, namreč v baško, kavkaško, hamitosemitsko in indoevropsko. So-li imeli ti narodi kdaj skupen jezik? Fr. Müller odgovarja, da so vsi ti rodovi istega izvira, toda jeziki si niso sorodni. Torej so se šele razvili, ko so se ločili rodovi.

Napredujoče jezikoslovje pa kruši to podmeno od dné do dné bolj. Kar so drugi dokazali o sorodnosti Hamitov in Semitov, Semitov in Indoevropecev, to izkuša dokazati J. Topolovšek v tej knjigi o Indoevropcih in Baskih.

Baski so sorodni Ibercem, kar je dokazal Viljem Humboldt. Za Humboldtom so se bavili še drugi, Nemci, Španci in Francozi s tem predmetom, toda prišli so do sklepa, da se ne dá dokazati nikaka sorodnost s kakim drugim jezikom. Topolovšek pa trdi: Najiminitnejši in pravi vir baškega jezika je slovenski narodni govor (str. XXXI). Ta sklad v vseh bistvenih potezah lahko zasledujemo do pos-

meznostij; nahaja se isto besedotvorje s priponkami, nahajajo se jednaka nazivala za božanstvo, za dan in noč in za mnogo drugih naravnih prikaznij, za društveno življenje itd. Potem našteva sorodne besede: abado-ta sl. obad; bagan = bog, deatulu = dealutu = dleto; kobla = kobila, po-istarica = pastarica, zoritu = zoreti. Toda ne samo besede so podobne, ampak vsa jezikova gradnja. Primernik in presežnik se nahajata, kakor v slovenščini. Nedoločnik se končuje v baškem jeziku na — *tu*, v slovenščini na *ti*. Glavni števniki se dadó primerjati slovenskim. Narodne pesmi so si podobne po vsebini.

Na str. XLI. razlaga, zakaj se je jezik tako izpremenil, na str. XLII., da so Iberci sorodni Slovanom, da se v španščini in portugalščini nahajajo besede, ki jih ni móči razložiti drugače kakor slovenski. Nato sledi na 256. stranéh baško glasoslovje.

Drugi del bo obsegal: 1. Uvod (zgodovino, etimologijo imen; Iberci in Baski, njih šege, pisemne spomenike). 2. Besedne razpole. 3. Nekoliko skladnje. 4. Razlago baških jezikovnih spomenikov (novi zakon, pregovori in narodne pesmi).

Kdor prelista prvi del, ne bo se čudil, da je to trud desetih let; rad pa prizna, da se je učenjaku posrečilo zavrniti nasprotnike, ki trdé, da so Baski popolnoma osamljen narodič. V. S.

Razne stvari.

Naše slike.

O Rudolfu IV. pripoveduje naša povest „Gospa s pristave“. Ni nam treba poudarjati še posebej, da je kot „gospod Kranjski“ jako važen tudi za našo slovensko, oziroma kranjsko zgodovino. Stalen spomenik si je postavil na Kranjskem s tem, da je kraj ob Krki, ki se je imenoval nekdanj „Gradec“ ali nemško „Markstatt“, povzdignil dné 7. malega travna l. 1365. v mesto, podelil mu mestne pravice in nekatera posestva, ter mu dal tudi ime (za nemško govorico): Rudolfswert. Tedaj je prav za prav začelo živeti Novo mesto, „novo“ imenovano zato, ker je bilo tedaj med mesti novo. Vse to razlaga natančno g. Vrhovec v „Zgodovini Novega mesta“. Tam tudi razlaga, zakaj je ustanovil Rudolf Novo mesto: „Novo mesto je imelo nalogo polagoma vso slovensko krajino privedi pod avstrijsko oblast. Postaló naj bi središče avstrijskih posestev na Dolenjskem. To je bil vzrok, da je Rudolf IV.

povečal stari in mali kraj „Markstatt“ ter ga povzdignil v vrsto mest.“ (Str. 10, 11.) Ta nenavadno delavni in odlični vladar iz Habsburške hiše je umrl star šele 26 let v Milanu dné 27. malega srpana l. 1465. Omenjamo tudi, da je Rudolf začel zidati cerkev sv. Štefana in ustanovil vseučilišče na Dunaju. — „Marijino obiskovanje“ (str. 592). Ta slika je izmed novejših slik Jurija Šubica. Slikal jo je l. 1888. v Parizu. O tej sliki gré sploh glas, da je v tehniki in v barvah dovršena, da je pa gledé na vzvišeni verski predmet realistična in moderna. Zdi se mi, da se v tej sliki kaže najjasneje slikarski značaj pokojnega Jurija. Čitatelji imajo lepo priliko vprašati se, ali si mislijo tudi sami Marijo táko v onem trenutku, ko je po angelovem oznanjenju šla v judovske gore in pozdravila teto Elizabeto. — V naše poročilo o slikah na str. 384 se je vrinila pomota o poštnem vozu, češ, da je vozil med Ljubljano in Litijo. Naj se čita: „med Ljubljano in Novim mestom“.